

Dit is een kraakpand

WAT BEWEEGT DE LAATSTE KRAKERS?

Reinder (79) in kraakpand Landbouwbelang

Foto Julius Schrank

De lol van musicalserie Glee

TUSSEN DE FANS BIJ DE LIVESHOW VAN DE HITSERIE **PAG 2**

Back-uppen doe je zo

(WANT ANDERS ZIJN UW DIGITALE HERINNERINGEN FOETSIE) **PAG 10**

Zwagerman over Corbijn

BEROEMDE GEPORTRETTEERDEN WORDEN PASSANTEN **PAG 13**

Anne-Linde (20) in kraakpand
Landbouwbelang in Maastricht

Links: Een atelier in Landbouwbelang. Rechts: Anne-Linde op het dak van Landbouwbelang

Kraken gaat door

Sinds oktober is kraken illegaal. Wie zijn de laatste krakers? Wat beweegt hen? Een kijkje in drie kraakpanden.

Door Rutger Lemm Foto's Julius Schrank

Schijnheilig, Amsterdam

Het Amsterdamse collectief Schijnheilig is ruim vijf jaar geleden ontstaan tijdens een demonstratie tegen de toenmalig staatssecretaris van Onderwijs, ene Mark Rutte, om 'de universiteit in een bedrijf te veranderen'.

Een groepje studenten wilde 'iets doen' met het gevoel van die demonstratie en met het gebrek aan engagement bij het gros van de studenten. De groep begon met het organiseren van culturele festivals. Er was behoefte aan een eigen ruimte en zo zette de groep haar eerste kraak op de Heiligeweg (vandaar de naam), bewust midden tussen de winkels in het centrum van Amsterdam. Inmiddels zitten ze na wat omzwervingen op de Passerdersgracht.

Ernst (29), die promoveert op het werk van Calvinix, is tegen wil en dank het gezicht van de beweging. Elke suggestie in die richting wordt weliswaar van tafel geveegd; nee, er is geen leider. Maar Ernst is charismatisch, intelligent en intensief bij alle activiteiten van Schijnheilig betrokken.

De academische wortels van het collectief maken dat de leden sowieso alten welbespraakt en genuanceerd zijn. Zelden schieten ze uit hun slof in hun commentaar op het kraakbeleid en hun antwoorden

zijn altijd weldoordacht, politiek bijna. Het zijn moderne krakers, die sociale media, persberichten en rechtszaken inzetten om hun gelijk te krijgen. Twee leden van het collectief spannen na de ophanden zijnde ontruiming in oktober 2010 een kort geding tegen de staat aan. De rechter gaf hen gelijk en oordeelde dat de kraakwet voorbijgaat aan het recht om een ontruiming te laten toetsen door de wet. De wet werd aangepast.

Zijn ze niet iets te keurige krakers? Ernst: 'Kraken heeft een imagoprobleem, dat wordt geassocieerd met ruiten ingooien. Vooroordelen zijn heel makkelijk. Ik kan ook wel zeggen dat alle politieagenten knuppelgrage idioten zijn. Maar is dat ook zo? Zo'n politicus die de kraakwet steunt, zegt: 'Alle krakers zijn buitenlandse drugsdealers'. Hoe weet hij dat? 'Dat blijkt uit mijn gesprekken met ondernemers.' Ja, hallo! Durf eens met ons te praten.

Maar er zijn toch krakers die ruiten in gooien? 'Ja, en er zijn ook agenten die zonder aanleiding agressief op je inbouken. Die zijn er ook. Het gaat er om dat de bescherming van ondernemers en de belediging van buitenlanders voor onze regering belangrijker zijn dan woningzoekenden of culturele podia.'

Schijnheilig is gevestigd in een

voormalige faculteit van de Hogeschool voor Economische studies. Ernst toont de filmzaal. 'Dit was oorspronkelijk de collegezaal. Buurtbewoners vertellen ons wel eens dat ze veel meer overlast hadden van de economiestudenten dan van ons, de krakers.'

Hij grinnelt om die ironie, maar is ernstig als hij zelf terug denkt aan de staat van het pand dat hij en zijn medekrakers op 9 januari 2010 aantroffen. In wat nu de concertzaal is, huisde vroeger de kantine van studievereniging Pymmentum.

'Het was een ongelofelijke toring-zooi. Die jongens hadden het er in hun laatste feestje van genomen, Big Macs tegen de muur gegooid enzo. We vonden ook een kraan die in een kast stond te druppen. Die drupte dus al tien jaar. Dat brengt enorme schade aan een monumentaal pand.'

Het pand ziet er nu uit zoals je zou verwachten: een beetje smerig en donker, maar toch steerfol. Het deel waar enkele krakers wonen, is verboden terrein.

Tijdens de kraak bleek dat twee antikraakbewoners een atelier in een ander deel van het gebouw hadden. Wooncoöperatie Zwerfkei stuurde er de volgende dag meteen vijftien antikrakers bij. 'Doordat wij daar in trokken, kregen die vijftien mensen ineens een atelier in het centrum van

'Kraken heeft een imagoprobleem'

Ernst (29) in kraakpand Schijnheilig in Amsterdam

Column

SYLVIA WITTEMAN

Daklozenkrant

De supermarkt op de hoek is klein, druk en uitgerust met de gebruikelijke binnensteedsde personages: buurtbewoners, toeristen, een chef met een daskleem, een stel caissières en vakkenvullers (Farida, Nuray, Kimberley, Samir, Wesley) en een vooralsnog niet van een naambordje voorziene daklozenkrant-verkoper.

Deze laatste staat bij de ingang, zo, dat hij door het portiek tegen de elementen wordt beschermd. Hele dagen staat hij daar. Ik heb hem nog nooit zelfs maar één krant zien verkopen, maar hij krijgt vaak wel kleingeld, of ook statiegeldflessen: dit laatste waarschijnlijk van passanten die hun aalmoes educatief tintje willen geven, een element van 'werken voor je geld'. Voor zover het terugbrengen van lege flessen onder 'werk' valt: het is een leuk klusje, die flessen die zo gezellig op een lopende band weghobbelen, en dan nog dat vrolijk tevoorschijn springende bonnetje van €1,45 of een dergelijk schertsbedrag, dat ik altijd vergeet bij de kassa in te leveren en dan weken later tot onbruikbaarheid meegewassen terugvind in mijn zak.

Deze laatste staat bij de ingang, zo, dat hij door het portiek tegen de elementen wordt beschermd. Hele dagen staat hij daar. Ik heb hem nog nooit zelfs maar één krant zien verkopen, maar hij krijgt vaak wel kleingeld, of ook statiegeldflessen: dit laatste waarschijnlijk van passanten die hun aalmoes educatief tintje willen geven, een element van 'werken voor je geld'. Voor zover het terugbrengen van lege flessen onder 'werk' valt: het is een leuk klusje, die flessen die zo gezellig op een lopende band weghobbelen, en dan nog dat vrolijk tevoorschijn springende bonnetje van €1,45 of een dergelijk schertsbedrag, dat ik altijd vergeet bij de kassa in te leveren en dan weken later tot onbruikbaarheid meegewassen terugvind in mijn zak.

De meiske met het rugzakje, dat vóór mij aarzelend de supermarkt binnenging schrok van zijn routineus uitgestoten 'heeft-mischienneurootje...', en antwoordde, geschokt alsof haar een obsceen voorstel was gedaan: 'Nee hoor, dat doe ik niet'. Ze had een sterk Tukkers accent. Kennelijk was het fenomeen 'daklozenkrantverkoop' nieuw voor haar. Ze was een jaar of 18, blond, met fletse blauwe ogen in een weerloos kindergezicht.

Ik zag haar tobben, onwennig tussen de schappen van de vreemde supermarkt.

Haar ene voet zat in het gips, waar dunne tenen aan de voorkant als verleppte peentjes naar buiten piepten. Aan haar andere voet droeg ze een gele strandslipper met een plastic mandrietje erop.

De verkoper nam niet eens de moeite zijn schouders op te halen, maar haar had de beknopte conversatie wel degelijk aangegrepen. Ik zag haar tobben, onwennig tussen de schappen van de vreemde supermarkt. Een later stapte ze naar buiten, in haar ene hand een tasje boodschappen, en in de andere een pak melk en een halve volkoren. Hevig blozend stond ze sti voor de verkoper en sprak, niet zonder trots: 'Alstublieft, hier heeft u iets te eten...'.

De man maakte een afwerend gebaar en lachte: 'Dank je wel hoor meid, maar eet dat maar lekker zelf op.' Verbaasd hield het meiske de nederige levensmiddelen omhoog, en vroeg: 'Heeft u dan geen trek?' 'Trek', zei ze. Hónger, dat hebben alleen mensen in de derde wereld, had ze van haar moeder geleerd. 'Nee mop, ik heb net gegeten...', antwoordde de man. Hij speurde al over haar schouder naar een nieuwe prooi.

'O', zei ze ontgocheld. 'Nou, dàg dan...'. Aarzelend stak ze het brood en de melk in haar tas en liep weg.

Een paar meter verderop keek ze zo nog even om, de naieve ogen vol onbegrip.

Coen (29) en Dewi (26) in kraakpand Villakabila in Den Haag

Bart (33) in zijn zelfgebouwde muziekstudio

→ Vervolg van pagina V5

Landbouwbelang, Maastricht
Landbouwbelang is een oude graanopslag en -verwerkingsfabriek aan de Maas. Op het dak is een douche gebouwd, boven de Zweedse sauna. Bewoner Bart (33): 'De overkant van de rivier is net ver genoeg dat mensen denken: zijn dat nou naakte mensen, daar op dat dak?' Hij laat trots de rest van het enorme pand zien. Er zit veel werk in, overall hebben de krakers de ruimtes opgeknap tot indrukwekkende restauratieruimtes, ateliers, concertzalen of expositieruimtes. De meest vreemde bouwsels vormen een bizar, maar toch logisch geheel.

Op één verdieping werkt een man van 79 aan allerlei simpele voorzieningstechnieken voor Derde Wereldlanden. Op een andere plek heeft een verliefd stelletje hun eigen huisje gebouwd. Zodra je door hun deur stap, ben je uit de fabrieksfloor en sta je in een sprookjesachtig appartementje, met zelfgemaakte vensters die over de tuin uitkijken. Ook op andere plekken hebben mensen hun eigen kamers gebouwd, soms door zelf met houten balken vloeren aan te leggen over open ruimtes.

Mag dit? Bart spreidt zijn vingers voor zijn ogen. 'Officieel niet,' zegt

hij. Deze krakers hebben het goed voor elkaar. Landbouwbelang is ook al negen jaar gekraakt.

Je merkt dat er een bepaalde routine in de groep zit, dat het moderne krakers zijn. Ze zijn in staat om enorme evenementen te organiseren (in de danszaal past 500 man) en overleggen zorgvuldig met de gemeente over veiligheidsvoorschriften. De meeste krakers staan keurig bij de Kamer van Koophandel ingeschreven als zelfstandig ondernemer. Bovendien zijn ze doordrongen van het belang van pr.

'In de gemeenteraad noemen ze ons wel de 'knuffelkrakers', zegt Meta (26). 'Dat zegt veel over de vooroordelen. Ik ben verloskundige en mensen kijken raar op als ik zeg dat ik kraak.'

Maar er zal toch ook wel weerstand zijn? Meta: 'Bijna niet. De kelder ligt vol met bouwmaterialen die mensen uit de stad langsbrengen. Wij voelen ook dat we iets in bruikleen hebben. Dan moet je iets teruggeven.'

Bart: 'Wij maken van niets iets en dat wordt gewaardeerd. Er kwamen eens twee VVD'ers van de gemeente langs, die waren zeer sceptisch. Uiteindelijk bleven ze eten en vertrokken ze enthousiast. Onze ondernemingsdrift werkt blijkbaar aanstekelijk.'

Binnenkort komt de gitarist van

de band Faith No More een concert geven en onlangs mixte Bart in zijn geluidsstudio in het pand een track van Manu Chao. Die studio heeft hij met een wirwar van talloze aan elkaar geschroefde planken getoelend.

Als Bart het over de 'fan-tastische kelder' heeft, begint het optimisme wat te irriteren. Is dan alles alleen maar positief hier? De toekomst, misschien: de grond van Landbouwbelang is veel geld waard, met de mooie locatie aan de Maas. De gemeente zoekt dan ook kopers. Joop van den Ende deed een miljoenbod, maar de deal ketste af. Bart, optimistisch: 'Als we hier weg moeten, vinden we wel iets nieuws. Dit is onze manier van leven.'

Meta: 'Hoewel ik wel een potje zal

janken als die bulldozers op de stoep staan.'

Villakabila, Den Haag
De meeste bewoners van deze voor-malige Congolese ambassade, op de hoek van de Plesmanstraat en de Klatterweg in Den Haag, kennen elkaar van de ArtScience-opleiding van de Haagse kunstacademie, die veelal audiovisuele kunstenaars voortbrengt.

Ze zijn niet van nature krakers. Dewi (27), bijvoorbeeld, was aan het afstuderen en dacht na over een plek waar ze met bevriende kunstenaars samen kon werken. Krakersvriend Harry tipte haar over een leegstaande villa in de diplomatenbuurt, waar 'echt iets moois moest gebeuren'.

'Nu women er onder andere een componist/instrumentenbouwer, een schilder/technomuzikant, een fotograaf/kok, een videokunstenaar en een ijscoman/brandweerman, van verschillende nationaliteiten. Ze werken en wonen er op individuele basis, maar houden vaak open huis en proberen dan hun werk samen te voegen in een route door het huis.'

Verder organiseert het huis eens in de twee weken een eetaf en een enkele regelmaat een concert. Ze willen vaker evenementen gaan organiseren. Dewi: 'In de herfst zullen kunstenaars en muzikanten in het huis

de ruimtes 'bepalen'. De bezoekers kunnen vrij rondlopen in het huis en zo op hun gehoor het huis verkennen. Het huis wordt een instrument.'

De overheidsinstanties zitten met de kraak in hun maag.

Het pand is officieel nog van het Afrikaanse land Congo. De ambassade in Nederland is niet in gebruik, de Congolese ambassadeur zit bij zijn collega in Brussel.

Coen (29): 'We communiceren via het ministerie van Buitenlandse Zaken, maar dat gaat allemaal stroef. Nederland is zelf ook even geen fan van Congo.' Uit aanwijzingen in het huis blijkt dat de ambassade in 2008 vrij plotseling verlaten is. Waarom weet niemand.

Het huis is mooi opgeknapt en onderhouden door de groep. Het is beter ingeruimd dan een gemiddeld Nederlands huishouden. Dewi, de initiatiefnemer, woont in de ambassadeursuite en slaapt in een groot antiek bed. Haar vriend Coen schildert in de voorste ruimte van die royale kamer.

Ze reageren wat geïrriteerd op de suggestie dat ze geen echte krakers zouden zijn. Maar zouden de legalisering van het pand toch toelichten. Componist Lars: 'Dat zou een succes zijn. Het zou betekenen dat de regels zich naar ons hebben gevormd in plaats van andersom.'

INTERVIEW CÉLINE SCIAMMA

In Tomboy doet een meisje zich voor als jongetje. Regisseur Céline Sciamma: 'Jongens vinden de film mooi omdat ze de druk herkennen zich viriel te presenteren.'

Door Floortje Smit Foto Joost van den Broek

Meisjesjongen in noodlotsdrama

Tomboy' is dus een actiefilm. Niet veel mensen zouden het kleine, voorzichtige verhaal waarin een meisje zich een zomer lang voordoeft als jongen zo omschrijven. Maar de Franse regisseur Céline Sciamma (1980) beweert het stellig, terwijl ze achterover zakt in de stoel in het kantoor van filmdistributeur Cineart in Amsterdam. 'Bij het schrijven van het script had ik voortdurend een agent voor ogen die infiltrert in de maffia. Dat hij ontmaskerd wordt, is duidelijk, maar hoe en wanneer? Ik wilde het publiek laten zien dat er ook spanning kan zitten in een arthousefilm over een klein meisje in de Parijse suburbs.'

En inderdaad, zo bezien is *Tomboy* een spannend noodlotsdrama. Als de pas verhuisde Laure, een meisje van een jaar of 10, door haar nieuwe buurtgenootjes aangezien wordt voor een jongen, besluit ze hun fout niet te corrigeren. Het is situatie die hoe langer hoe meer onhoudbaar wordt.

Het raar is hun aanname trouwens niet, met dat kortgeknipte ratentopje, haar androgyn gezicht, die slungelige benen onder de uniseks korte broek en het trainingsjasje. 'Ik wil laten zien hoe de blik van een ander kan bepalen wie je bent, hoe die je kan betrieffen of juist kan vastleggen.' Vandaar dat Sciamma ook wilde dat de kijker Laure minituten bestudeert. Dus de eerste tien minuten wordt haar naam niet genoemd, en evenmin of het een jongen of meisje is. 'Zelfs als je weet waar de film over gaat, wil ik dat je even twijfelt en zelf beslist.'

Als haar naam dan valt, voor de eerste keer, is het niet voldoende om alle twijfel weg te nemen. Daarom besloot Sciamma dat je het meisje ook daadwerkelijk naakt moet zien. 'Het is niet makkelijk om kinderlijk naakt te tonen. Het draaien zelf is wel

Regisseur Céline Sciamma

Tomboy Laure (rechts) samen met tegenspeelster Lisa. Zij worden gespeeld door Zoé Héran en Jeanne Disson.

Transgender films

Boys Don't Cry
(Kimberly Pierce, 1999) - Hilary Swank won een Oscar voor haar rol van Brandon Teena die in een klein redneck-dorpje in Amerika wordt ontmaskerd als meisje.

XXY
(Lucia Puenzo, 2007) - Argentijnse film over de zoektocht naar seksualiteit van de 15-jarige Alex die zowel mannelijke als vrouwelijke geslachtskenmerken heeft.

El último verano de la Boyita
(Julia Solomonoff, 2009) - Tijdens een dromerige zomer op het Argentijnse platteland ontmoet Jorgelina de stugge boerenzoon Mario die een geheim blijkt te hebben.

eenvoudig, maar het ziet er snel zo ambig uit. Maar in *Tomboy* spelen kinderlichamen sowieso een grote rol. Ik wil laten zien hoe ze met elkaar omgaan, de choreografie van hun lichamen. In een periode dat die twee weken later onherkenbaar veranderd kunnen zijn. Het is een erfbetoon aan die fase waarin alles nog mogelijk lijkt, waar de grens tussen jongens en meisjes niet zo scherp is, waar je lichaam je nooit verradde.'

Het zoeken naar identiteit, seksuele verwarring: het speelde ook een grote rol in Sciamma's eerste film. Zij brak door met *Naissance des Pieuvres*, waarin een pubermeisje gefascineerd raakt door de aanvoerder van het synchroonzwembteam. Het zijn nu eenmaal thema's die prachtige verhalen opleveren waar iedereen zich in kan verplaatsen.

En internationaal succes was het toen *Tomboy* niet de grotere, duurdere tweeledige film waar regisseurs in de regel dan mee komen. In tegendeel: Sciamma maakte de film razendsnel. Ze schreef het script in drie weken, deed even lang over de casting en draaide in twintig dagen. Het lukte haar door zichzelf regels op te leggen, als een spelletje, zoact niet filmen op meer dan twee locaties en niet meer dan vijftig sequenties filmen. Het was de manier om te ontsnappen aan de druk van de tweede film, om geen compromissen te hoeven doen op het gebied van geld of hoofdrolspelers, vertelt Sciamma. Maar het paste ook uitstekend bij het scenario dat ze had verzonnen. Als je het ritme van kindertijd wilt vastleggen, moet je snel te werk gaan.

'Want daar draait het om, de psychologie of tragedie van transgender-kinderen', benadrukt Sciamma. 'Juist jongens vinden de film mooi omdat ze de druk zich viriel te presenteren herkennen. *Tomboy* gaat over verwachtingen en de presie die wordt uitgeoefend om daarvan te voldoen. Het gaat eigenlijk over alle kwetsbare kinderen.'